

Muntii Banatului

Limite

Situat între vestul Dunării în sud, culoarul Timis-Cerna în est și Dealurile Buziasului și Campia Lugojului la nord și intrând în contact cu Dealurile de Vest în vest, acest masiv muntos este bine delimitat de zonele joase ce-i dau un aspect de bloc montan unitar .

Geneza

Muntii Banatului s-au comportat în ultimul timp al fazelor orogenice ca un bloc rigid suferind numeroase modificări. Prezența culoarului tectonic Timis-Cerna a făcut ca acest masiv să apară distinct, izolat de celelalte masive vecine.

Relieful

Înălțimile Munților Banatului coboară în trepte spre vest. Partea centrală este cea mai înaltă; ea corespunde Munților Semenic, ce ating 1446m. Ei se învecinează cu Munții Almaj, de care sunt despartiti prin Depresiunea Almaj (Bozovia). Munții Almajului sunt mai joși (1224m în Vf. Svinecea Mare) și mai fragmentați. În vestul lor, ca o treaptă joasă cu înălțimi ce abia trec peste 700m (alt. maximă fiind 727m), se află Munții Locvei. Munții Semenic sunt marginiți la vest de Munții Aninei (cu alt. de 800-1000m, culminând cu alt. de 1160m în Vf. Lordisu). La contactul cu Dealurile Vestice, se află treapta joasă a Munților Dognecea (617m).

În general, Munții Banatului prezintă un relief domol, zona cea mai înaltă a lor nedepășind limita inferioară a ghetariilor cuaternare și deci fiind fără aspecte alpestre, contrastând cu Carpații Meridionali aflați dincolo de culoarul Timis-Cerna.

Varietatea reliefului este datorată prezenței carstului, dezvoltat mai ales în Munții Aninei unde este reprezentat printr-o gamă largă de forme: doline, uvale, lapiezuri, printre care și peșteri cum ar fi: Peștera Comarnic sau Cheile Nerei.

Varietatea reliefului decurge și din extinderea depresiunilor, a văilor longitudinale și transversale, a culoarului tectonic, a pasurilor .

Între culmile Semenicului și Almajului se află Depresiunea Almaj, denumită și Țara florilor de mar, ca urmare a extinderii livezilor. În Vestul Munților Banatului se întinde Depresiunea Caras-Ezeris, ce se continuă spre sud-vest cu depresiunea Oravitei.

După ce traversează Depresiunea Almaj, Nera își înscrie un traseu transversal între Munții Aninei și Munții Locvei, formându-și vestitele chei. Spre vest, ca un șanț alungit pe direcția nord-sud, se află culoarul Timis-Cerna. În mijlocul acestui culoar, pe cumpana apelor dintre Timis și Mehădia se găsește trecătoarea Domasnea (poarta Orientală 540m). Între Munții Banatului și cei de pe teritoriul Iugoslaviei, Dunărea formează de la Bazias la Varciorova cel mai lung delieul din Europa (134km), a cărei mareție e amplificată în urma creării lacului de acumulare și a barajului Portile-De-Fier.

Clima

Din punct de vedere climatic, munții Banatului se înscriu în condiții generale ale climatului de munte joși, cu temperaturi medii anuale 2-6°C, precipitații abundente (800-1200mm/an).

Apar influențe de nuanță submediteraneană, evidente mai ales pentru altitudinile mai joase. Aceste influențe sunt concentrate prin valori ridicate a precipitațiilor, peste 1200mm anual, deși înălțimea acestor munte nu trece de 1400m.

La nivelul depresiunilor, temperatura medie anuală depășește 9°C, iar precipitațiile sunt bogate (700-1000 mm/an), Defileul Dunării fiind adaptat de munții a căror temperatură medie a lunii Ianuarie nu depășește -1°C, iar a lunii Iulie 21-22°C.

În culoarul Timis-Cerna apar inversiuni de temperatură, specifice depresiunilor intramontane.

Apele

Reteaua hidrografică este reprezentată printr-o mare densitate de ape curgătoare. Ele sunt colectate de Dunare. Munții Semenic constituie zona de obarsie a Timisului, a Barzavei, a Nerei și a Mehădiei.

Cerna drenează sudul culoarului tectonic. Din Munții Aninei izvorăște Carasul care traversează în continuare Depresiunea Caras-Ezeris. În sudul Munțiilor Banatului, Dunarea își formează defileul, care între Bazias și Gura Văii prezintă sector de vale îngustă și de vale largită (La Moldova Veche și Orsova). De aceea, lacul de acumulare care se întinde în lungul defileului, e mai îngust în strâmtoare și mai lat în bazine.

Apele statatoare sunt reprezentate prin acumulări antropice de interes energetic și de alimentare industrială: pe Barzava lacul Valiug și Gozna, iar pe Dunare Porțile-De-Fier.

Apele subterane cuprind apele freatice, discontinue, influențate de precipitații. În calcare există uneori mari aglomerări.

Vegetația

Asociația vegetală predominantă este cea de pădure. Cuvertura vegetală resimte influențele climatice, prin restrângerea etajului coniferelor la câteva păduri în Munții Semenic și extinderea fagului și a pădurilor de amestec de fag și stejar spre poale.

Apar și elemente termofile, submediteraneene: mojdreanul, carpenul oriental, liliacul sălbatic, alunul turcesc. Altitudinal, etajele nu se delimitază strict, ele se interferează în zone de tranziție, formând păduri de amestec. Pe alocuri, prin văi reci și umbrite și în depresiuni se produc inversiuni de vegetație, esențele termofile urcând pe culmi, iar cele de climă rece, coborând pe văile umbrite.

Fauna

Este variată: viezurele, ursul brun, cerbul, caprioara, jderul etc. Se adaugă o varietate de păsări: ciocănitărea, cinteza, pitigoiul de munte. Fauna submediteraneeană este reprezentată prin scorpioni, vipera cu corn, broasca testoașă. Fauna acvatică cuprinde cleanul și mreana, iar la altitudini mari apar lipanul și nisipartia.

Solurile

Sunt strâns corelate cu roca, clima și vegetația. Apar solurile brun-roșcate de pădure brune și brun-acide pe culmile înalte, favorizate de climatul răcoros și umed și de existența pădurilor. La înalțimi mai mari, apar podsolurile. Se remarcă prezenta rendzinelor, dezvoltate pe calcare, a lacovistelor și a solurilor aluvionare de lunca.

Populația

Munții Banatului sunt cuprinși în aria de masă. Până la 1000-1500 m înălțimile sunt populate cu așezări permanente datorită resurselor solurilor în special cele metalifere și extracțiile de nisipuri și pietrisuri. În Munții Semenic, unde altitudinile sunt mai mari, apar așezări sezoniere pentru fenomenul de pășit sau exploatarea forestă. La 1410 m se află complexul turistic cu același nume, Semenic.

În decursul timpului s-au creat curenți de materii prime, produse industriale și fluxuri de forță de muncă, generând o concentrare a populației.

Județele care își înscriu parțial suprafața în această unitate montană Caras-Severin mai mult, Mehedinți mai puțin, se remarcă printr-un spor natural redus.

În teritoriu, populația este repartizată inegal. Densitatea mai mare se află în zona Resitei a cărei putere economică atrage forță de muncă (75-100 loc/km²). Pe ansamblu județul Caras-Severin are o densitate mai redusă, în jur de 50-60 loc/km², valori specifice județelor de munte.

În cadrul mobilității teritoriale, se deosebesc două tipuri: deplasări definitive și deplasări temporare pentru lucru.

Structura populației pe viața corespunde cu media pe țară, cu o ușoară predominanță a populației tinere.

Dupa nationalitati,poplatia cuprinde romani,iar dintre minoritatile etnice fac parte svabi,sarbi si croati.

Dupa religie locuitori sunt in majoritate crestini ortodocsi; celelalte culte(romano-catolice,greco-catolice) sunt foarte reduse.

Asezarile

Dupa modul de distribuire a gospodariilor in teritoriu aici este caracteristic este tipul risipit,fiecare gospodarie avand spatiul de folosinta economica in imediata apropiere :faneata,pasunea,uneori padurea.Se adauga ca tipuri subsidiare :satul liniar ,cu risipiri pe vai(Culoarul Timis-Cerna),iar in depresiuni (Almaj,Caras-Ezeris),satul compact cu o densitate mai mare a gospodariilor cu case lipite perete de perete .

Dupa nr de locuitori sunt sate mijlocii(500-1500loc) si mari(1500-4000loc).

Dupa functiile economice,majoritatea activitatilor se desfasoara in domeniul forestier si minier.

La poalele nordice ale Muntiiilor Aninei,in Depresiune Caras-Ezeris s-a dezvoltat orasul Resita(100000 loc),unul dinre cele mai importante centre ale metalurgiei romanesti si centru al industriei constructiilor de masini.Aici se produc motoare Diesel,pentru tractiune feroviara si navala,motoare electice,utilaje tehnologice,echipamente pentru hidrocentrale.

In jurul Resitei se concentreaza centrul industrial Bocsa(<25000loc),situat la vest ,la contactul Muntiiilor Dognecea cu Dealurile de Vest,cu intreprinderi constructoare de masini:Anina,in categoria celor cu 25000loc,vechi centru carbonifer si cu mari zacaminte de sisturi bituminoase.

In culoarul Timisului se afla orasul Caransebes(25000-50000loc) cu vechi traditii culturale si istorice.

Oravita(<25000loc),situat in Depresiunea Oravitei, este tot un centru industrial,in trecut era centru de extractie a cuprului,apoi centru administrativ , orasul cu prima cale ferata din tara Bazias-Oravita,construita in 1854.

Orsova(<25000loc),stramutat pe o vatra noua in urma constructiei sistemului hidroenergetic si de irigatii Portile-de-Fier,se mai gaseste o statiune de cercetari geografice.

Industria energetica se remarca prin termocentralele de la Anina si Resita,prin hidrocentrala Valiug(pe Barzava) si Portile-de-Fier.

Resita reprezinta un centru siderurgic,aici producandu-se fonta,otelul si altele.

Industria chimica este reprezentata prin produsele rezultate din distilarea lemnului de la Resita.

Industria lemnului se remarca prin furnire,placaje,placi,industria mobilei existenta in orasul Caransebes.

In cadrul materialelor de constructie se produce ceramica la Resita.

Omul joaca un rol important in dezvoltarea acestor industrii,dar pentru a le putea dezvolta are nevoie de materia prima ce sta la baza acestora si trebuie sa colaboreze si cu altii oameni,ce pot veni cu un nou punct de vedere asupra unui subiect discutat si pot ajuta la dezvoltare ei.Pentru realizarea acestor conditii este importanta existenta unor cai de acces si mentinere legaturilor interumane,ce se realizeaza pe mai multe cai:terestre(la Orsova soseaua nationala se intalneste cu cea din lungul Dunarii,de pe marginea lacului ce leaga localitatea Bazias cu cele din zona defileului Socol,Moldova Noua),fluviale(pe Dunare) si chiar aeriene(aeroport la Caransebes,in legatura cu orasul Bucuresti).De asemenea,caile de acces au un important rol in dezvoltarea turismului,indeosebi cele fluviale si aeriene,deoarece in acest mod sosesc turisti straini.

Agricultura

Muntii Banatului contribuie la productia agricola a tarii,desi relieful este accidentat,panza freatica la suprafata,solurile cu fertilitate slaba.

In culoarul Timis-Cerna si Depresiunea Almaj se extinde bazinul pomical din Dealurile Banatului,in cadrul caruia marul si prunul predomina.

Zootehnia se sprijina pe cultura plantelor de nutret(trifoiul,borgeagul),dar si pajistile de fanete naturala,ce se diferentiaza dupa locul in care se afla.

In ceea ce priveste cresterea animalelor,speciile sunt variate:se cresc bovine pentru lapte si carne,ovine pentru piei,porcine si pasari.

Efectele prezentei omului asupra mediului din Muntii Banatului

In zona mai inalta a Muntilor Banatului, pentru ca aici nu se poate vorbi de zona alpina, prezenta omului s-a facut simtita in doua directii: pastoritul (pentru obiceiuri de acest gen este cunoscuta Depresiunea Almaj, unde pe de alta parte se gasesc numeroase elemente etnografice si folclorice) si circulatia turistica, prezenta in special in Muntii Aninei unde relieful carstic este bine dezvoltat, creand un pitoresc deosebit: Cheile Nerei, ale Minisului si Carasului, pestera Comarnic, dar si in Muntii Semenic, unde se afla complexul turistic cu acelasi nume, important in practicarea sporturilor de iarna, situat intre Vf. Semenic si Piatra Goznei.

Presiunea antropica se manifesta in majoritatea lunilor anului, in special in anotimpul rece si determina: degradarea solurilor, cresterea gradului de fragmentare a suprafetelor de versant prin dezvoltarea de ravene, torenti si ogase, stimuleaza alunecariile si surupaturile.

Omul a exploatat de asemenea si reseaua hidrografica creand hidrocentrale, cea mai importanta din acesti munti fiind Portile-de-Fier, o importanta sursa de energie, la nivel national, ci nu local, unde se concentreaza majoritatea locurilor de munca ale populatiei din Caras-Severin si din imprejurimi.

Omul de altfel exploateaza resursele de carbuni, sisturi bituminoase, nisip, ce sunt resurse neregenerabile, acesta neglijand astfel efectele negative ale activitatilor sale. Astfel de exploatari au loc in: Anina si Resita, de altfel importante centre constructoare de masini, exploatand astfel resursele metalifere, ce reprezinta o sursa de resurse neregenerabile.

Industria lemnului existenta in orasul Caransebes, pentru a fi mentinuta pe o pozitie cat mai sus plasata, trebuie exploatate cat mai mult resursele forestiere, producandu-se despaduririle ce duc la scurgerea rapida a apei pe versanti si producerea unor inundatii puternice.

Mediul Muntilor Banatului este totusi, in ciuda tuturor activitatilor antropice un mediu in care se exista componente naturale partial nemodificate, precum cele din rezervatii, ocrotindu-se astfel o serie de specii de plante si animale pe cale de disparitie, acestea reprezentand singurul efect pozitiv al presiunii antropice.

Bibliografie:

Teste de sinteza pentru bacalaureat
Internet
Geografie-manual de clasa a XI a